

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра лісового та садово- паркового господарства

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
Регіональне лісівництво

Підготовки Магістра
Спеціальності Н4 Лісове господарство
освітньо-професійної програми
Лісове господарство

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Регіональне лісівництво» підготовки магістра, галузі знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина, спеціальності Лісове господарство за освітньою програмою Лісове господарство

Розробник: Войтюк Василь Петрович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри лісового і садово-паркового господарства

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

____ _____ Андреева В. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 1 від 02 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: ____ _____ Андреева В. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина, Н4 Лісове господарство, Лісове господарство, Другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів _90_ / _3_		Рік навчання _2025-2026_
		Семестр _3_ -ий
ІНДЗ: немає		Лекції _8_ год.
		Практичні (семінарські) _8_ год.
		Самостійна робота __62__ год.
		Консультації __12__ год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Викладач: [Войтюк Василь Петрович](#), кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства
 Контактна інформація- Voityuk.Vasyl@vnu.edu.ua
 Дні занять - <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК.

Регіональне лісівництво вивчає регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах України виходячи з природно-територіальної специфіки формування типів лісу та впливу на лісокористування чинників природного та антропогенного характеру. Вивчення дисципліни «Регіональне лісівництво» дасть студентам знання з розробки регіональних систем ведення лісового господарства, а також цільових програм лісовирощування на типологічній основі, з врахуванням функціональної специфіки лісів України, зокрема виконання ними захисних, водоохоронних, водорегулювальних, санітарно-гігієнічних, експлуатаційних та інших корисних функцій у конкретних соціально-економічних умовах

Пререквізити: попередньо здобувач освіти повинен прослухати курс «Організація та планування лісового господарства».

Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента «Регіональне лісівництво» є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння регіональних особливостей ведення лісового господарства в Україні на основі природно-територіальної диференціації лісів, типологічної структури лісових екосистем та впливу природних і антропогенних

чинників, а також набуття здатності розробляти регіонально адаптовані системи ведення лісового господарства з урахуванням функціонального призначення лісів та соціально-економічних умов.

Основними завданнями освітнього компоненту є: формування знань про природно-територіальні особливості лісів України та закономірності формування типів лісу в різних регіонах; вивчення впливу кліматичних, ґрунтових, геоморфологічних і антропогенних чинників на структуру та продуктивність лісових насаджень; опанування принципів розробки регіональних систем ведення лісового господарства на типологічній основі; формування умінь аналізувати функціональну специфіку лісів (захисну, водоохоронну, водорегулювальну, санітарно-гігієнічну, експлуатаційну тощо) в межах конкретних регіонів; набуття навичок розроблення цільових програм лісовирощування з урахуванням екологічних та соціально-економічних умов; формування здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо раціонального лісокористування в різних природних зонах України.

2. Компетентності. Програмні результати навчання. Soft skills.

Після якісного вивчення освітнього компоненту студенти опанують такі компетентності, як:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах.

СК 6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.

В сукупності з іншими фаховими освітніми компонентами це дозволить досягти наступних програмних результатів:

РН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

На практичних роботах у здобувачів освіти розвиваються такі соціальні навички як робоча етика, відповідальність, міжособистісні навички (самоконтроль, терпимість), а також вміння планувати роботу. Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) також передбачають формування у здобувачів освіти soft skills, таких як вміння доносити свою думку зрозуміло і ввічливо, вміння публічно виступати, знаходити інформацію, якої бракує під час пошуку розв'язання проблеми та ін.

3. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

4. Структура освітнього компонента.

7	Усьо го	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. <u>Регіональні особливості ведення господарства у лісах України</u>						
Тема 1. Еколого-економічні принципи регіонального природокористування та комплексне лісгосподарське районування України.	11	2	2	7		РЗ/К 16
Тема 2. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Українського Полісся.	13	2	2	7	2	РЗ/К 18
Тема 3. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Лісостепу.	9			7	2	
Тема 4. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Північного і Південного Степу.	11	2	2	7		РЗ/К 18
Тема 5. Ліси Українських Карпат і регіональні особливості ведення лісового господарства.	9			7	2	
Тема 6. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Гірського Криму.	9			7	2	
Змістовий модуль 2. <u>Особливості ведення господарства у лісах природно-заповідного фонду України та за умов аеротехногенного і радіоактивного забруднення</u>						
Тема 7. Діагностика стану та особливості формування лісостанів за умов аеротехногенного забруднення.	9			7	2	
Тема 8. Особливості ведення лісового господарства за умов радіоактивного забруднення.	9			7	2	
Тема 9. Специфіка ведення господарства у лісах природно-заповідного фонду України.	10	2	2	6		РЗ/К 18
Модульна контрольна робота						30
Всього годин / Балів	90	8	8	62	12	100

Форми контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/

контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Перелік тем практичних занять

Тема 1. Еколого-економічні принципи регіонального природокористування та комплексне лісогосподарське районування України.

Тема 2. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Українського Полісся.

Тема 3. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Північного і Південного Степу.

Тема 4. Специфіка ведення господарства у лісах природно-заповідного фонду України.

Завдання для самостійного опрацювання. Самостійна робота здобувача освіти організовується шляхом виконання індивідуальних теоретичних питань і практичних завдань з окремих тем, що не передбачають аудиторного опрацювання, а також підготовки індивідуального творчого завдання у формі презентації. Вона є важливою складовою освітнього процесу та спрямована на поглиблення і систематизацію знань, формування професійних умінь і навичок, розвиток пізнавальної самостійності, творчого мислення та здатності розв'язувати наукові й практичні завдання. За потреби здобувач освіти може отримувати консультації викладача. Індивідуальні завдання виконуються самостійно відповідно до індивідуального навчального плану під керівництвом викладача з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності, авторства, достовірності результатів та коректного посилання на використані джерела відповідно до чинного законодавства.

5. Орієнтовний перелік тем для самостійного опрацювання.

Еколого-економічні засади комплексного лісогосподарського районування України: сучасний стан та перспективи вдосконалення.

Типологічна структура та продуктивність лісів Українське Полісся: регіональні підходи до ведення господарства.

Лісогосподарські системи у зоні Лісостеп: баланс між ресурсною та екологічною функціями лісів.

Проблеми лісорозведення та полезахисного лісомеліоративного господарства в умовах Степу.

Гірські ліси Українські Карпати: природоохоронні обмеження та особливості рубок головного користування.

Екологічна роль і господарське значення лісів Гірського Криму в умовах кліматичних змін.

Моніторинг та діагностика стану лісостанів в умовах техногенного забруднення: методи оцінки та прогнозування.

Особливості ведення лісового господарства в зоні радіоактивного забруднення.

Специфіка господарювання у лісах природно-заповідного фонду України: правові, екологічні та етичні аспекти.

Адаптація регіонального лісового господарства України до змін клімату: виклики та управлінські рішення

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Відвідування занять є обов'язковим для здобувачів освіти. Виконання всіх видів навчальних завдань має здійснюватися у встановлені терміни відповідно до силабусу.

Пропущені заняття підлягають відпрацюванню у визначений час згідно з затвердженим графіком.

У випадку наявності поважних причин (зокрема, хвороба, участь у міжнародних стажуваннях чи наукових заходах) освітній процес може бути організований у дистанційній формі або за індивідуальним планом за погодженням з викладачем.

Здобувач освіти зобов'язаний сумлінно виконувати навчальні завдання та брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо академічної доброчесності: визначається положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, а також науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/jntduw>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/aagxg>).

Практичні роботи виконуються згідно поставлених завдань які здобувачі освіти отримують від викладача. Перевірка робіт здійснюється враховуючи дотримання положень академічної доброчесності. При виявленні не самостійного виконання практичних робіт, результати оцінювання цих робіт анулюються, а здобувач освіти отримує нове завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

У разі не своєчасної здачі практичних робіт з поважних причин, надається додаткова можливість захисту виконаних робіт, в усній, письмовій або у формі презентацій в узгоджений з викладачем час.

Можливість визнання результатів навчання отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті визначається Положенням про визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<http://surl.li/qbxvmw>).

V. Підсумковий контроль

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.li/woztgm>).

Перелік підсумкових питань

1. Методологічні та матеріально-правові основи природокористування.
2. Основні напрямки та принципи природокористування.
3. Комплексне лісогосподарське районування території України та системи ведення лісового господарства.
4. Проблеми лісового господарства та системи господарювання в лісах Українського Полісся.
5. Особливості ведення господарства у лісах Полісся. Рубки поліпшення якості лісів.
6. Особливості рубання у сосняках Полісся.
7. Лісорослинні умови та заплавні типи лісу Полісся.
8. Особливості ведення лісового господарства з урахуванням структури ландшафтів та водозборів рік.
9. Ліси Лісостепу та система ведення господарства.
10. Особливості головних рубань в лісах Лісостепу.
11. Рубки догляду в дубових насадженнях Лісостепу.

12. Рубки догляду в інших насадженнях Лісостепу Грабових, тополевих, чорно вільхових насадженнях.
13. Способи реконструктивних рубань в лісах Лісостепу.
14. Реконструкція малоцінних насаджень хвойних порід в лісах Лісостепу.
15. Сучасні проблеми заплавного лісівництва. Поняття про заплави рік.
16. Лісорослинні умови заплавних лісів та особливості їх поширення.
17. Сучасний стан заплавних лісів України.
18. Типи заплавних лісів Полісся.
19. Типи заплавних лісів Лісостепу.
20. Типи заплавних лісів Степу.
21. Особливості формування тополевих та вербових насаджень у заплавних лісах.
22. Особливості формування дубових та вільхових насаджень у заплавних лісах.
23. Степове лісівництво та проблеми природокористування в Степу.
24. Перспективні напрямки розвитку лісового господарства у Степу України.
25. Природно-кліматичні умови Степової зони. Північний (байрачний) степ.
26. Природно-кліматичні умови Південного Степу.
27. Лісорослинні умови та типи лісу Степу. Плакорні ліси.
28. Байрачні та аренні ліси. Типи лісу в даних лісах.
29. Системи та принципи лісогосподарських заходів у захисних насадженнях Степу.
30. Особливості розвитку захисних насаджень Степу.
31. Особливості усихання та природного відмирання захисних насаджень Степу.
32. Рубки догляду у дубових насадженнях Степу.
33. Рубки догляду у робінієвих насадженнях Степу.
34. Заходи по виправленні та реконструкції малоцінних насаджень Степу.
35. Рубки догляду, лісогосподарські заходи, профілактика захисту сосняків на Нижньо-Дніпровських пісках.
36. Проблеми сталого лісокористування та збереження біорізноманіття гірських лісів.
37. Основні чинники формування лісорослинних умов українських Карпат.
38. Ліси та типи лісу Перед-карпатського округу.
39. Ліси та типи лісу Гірсько-карпатського округу.
40. Ліси та типи лісу Закарпатських рівнин та передгір'їв.
41. Проблеми та регіональні системи ведення лісового господарства у гірських лісах Карпат.
42. Рубки догляду у дубово-букових передгірних лісах Карпат.
43. Рубки догляду у дубово-буково-ялищевих передгірних лісах Карпат.
44. Рубки догляду у лісах гірсько-карпатського округу.
45. Рубки догляду у високогірних смеречниках.
46. Санітарні рубання у гірських лісах українських Карпат.
47. Головні рубки лісу в гірських лісах українських Карпат.
48. Особливості формування наближених до природних смерекових лісостанів Карпат.
49. Ліси гірського Криму та особливості ведення господарства у них.
50. Лісорослинні умови і основні типи лісу Криму.
51. Основні напрямки та системи лісового господарства Криму.
52. Особливості ведення рубок догляду в лісах Криму.
53. Рубки догляду в лісах зелених зон Криму.
54. Реконструктивні та санітарні рубки в лісах гірського Криму.
55. Вплив аеротехногенного забруднення та лісові насадження.
56. Оцінка стану лісостанів, ушкоджених техногенним впливом.

57. Особливості ведення лісового господарства в лісах що піддаються інтенсивному техногенному впливу.
58. Особливості відведення лісосік в забруднених радіонуклідами районах.
59. Особливості головних рубань лісу в забруднених радіонуклідами районах.
60. Рубки поліпшення якісного складу лісів в забруднених радіонуклідами районах.
61. Лісовідновлення та лісовідведення в забруднених радіонуклідами районах.
62. Охорона та захист лісу в зонах радіоактивного забруднення.
63. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
64. Специфіка ведення господарства в заповідних лісах України.
65. Можливості розширення природоохоронних територій України.

VI. Шкала оцінювання

Підсумковий контроль – екзамен. Критерії оцінювання: з кожної із тем змістових модулів, які виносяться на практичні заняття здобувач освіти може отримати певну кількість балів. Загальна сума балів, яку здобувач освіти отримує за поточний контроль – 70, за модульну контрольну роботу – 30. Оцінка за освоєння ОК виставляється згідно шкали оцінювання.

Терміни проведення підсумкового контролю визначаються графіком освітнього процесу.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Генсірук С.А. Ліси України / АН України. РПС України. МО України. Львів. Лісотехн. ін-т; Відп, ред П.С. Погребняк, Б.І. Чопик. К.: Наук, думка. 1992. 408 с.
2. Генсірук С.А. Регіональне природокористування: Навч. посібник. Львів: Світ, 1992. 336 с.

3. Генсірук С.А., Нижник М.С., Копій Л.І. Ліси Західного регіону України. Львів, 1998. 408 с.
4. Генсірук С.А., Шевченко С.В., Бондарь В.С. и др. Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии. К.: Наук думка, 1981. 360 с.
5. Лісівництво : підручник / Яворовський П. П., Сендонін С. Є., Левченко В.В., Токарева О. В., Пузріна Н. В. Київ : НУБіП України, 2021. 654 с.
6. Мазепа В. Г., Турко В.М., Сірук Ю.В., Курбет Т.В. Регіональне та соціальне лісівництво : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2023. 137 с.

Додаткова

1. Калетник М.М., Патлай І.М., Краснов В.П. та інші. Основи лісової радіоекології. К.: Ярмарок, 1999. 253 с.
2. Кисилевський Р.Г., Мазепа М.Г. Проведення доглядових рубань з умовах радіоактивного забруднення лісів // Лісове госп-во, лісова, паперова і дер. пром-ть. К.: Техніка, 1991, №2. С. 11-12.
3. Мазепа В.Г. Вплив техногенного забруднення атмосфери на репродуктивні особливості сосни звичайної / Укр. ботан. журнал. 1995. Т.52. № 5. С. 654-618.
4. Мазепа В.Г. Діагностика стану та особливості формування соснових деревостанів за умов техногенного забруднення довкілля // Наук, вісник УкрДЛТУ: 36. наук.-техн. праць. Львів: УкрДЛТУ. 1999, вип. 9.12. С. 17-21.
5. Мазепа В.Г. Сучасний стан лісових насаджень в умовах техногенезу // Лісове господарство, лісова паперова і деревообробна промисловість. 1989. № 4. С. 9-10.
6. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ 97). Державні гігієнічні нормативи. К.: Відділ поліграфії Укрцентру держсанепідемагляду МОЗ України. 1997. 121 с.
7. Пастернак П.С., Молотков П.И., Патлай И.Н. и др. Справочник лесоведа. Под ред. П.С. Пастернака. К.: Урожай, 1990. 296 с.
8. Посібник Карпатського лісівника / Відпов, за вип. П.І. Молотков. Ужгород: Карпати, 1980. 336 с.
9. Правила рубок головного користування в лісах України. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 р. № 559. 17 с.
10. Приступа Г.К, Мазепа В.Г. Рубання проміжного користування в задимлених шпилькових насадженнях // Лісове госп-во, лісова, паперова і деревообробна пром-ть. 1987. № 1. С. 18-19.
11. Про природно-заповідний фонд України. Закон України від 16 червня 1992 року. №2456. XII / Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 4. С. 206-235.
12. Раціональне природокористування та охорона навколишнього середовища: Курс лекцій / Наук. ред. М.В. Чернявський, К.: УМК ВО, 1990. 148 с.
13. Рекомендації з ведення лісового господарства в умовах радіоактивного забруднення / За реа. М.М. Калетника. К.: Ярмарок, 1998. 86 с.
14. Рожков А.А., Козак В.Т. Устойчивость лесов. М.: Агропромиздат, 1989. 239 с.
15. Ткач В.П. Заплавні ліси України. Харків: Право, 1999. 368 с.
16. Цурик Є.І. Ведення господарства в заповідній лісах Карпат // Наук, вісник УкрДЛТУ: 36. наук.-техн. праць. Львів: УкрДЛТУ. 2001, вип. 11.4. С. 8-12.
17. Цурик Є.І. Специфіка таксації та впорядкування лісів зелених зон // Наук. вісник УкрДЛТУ: 36. наук.-техн. праць. Львів: УкрДЛТУ. 2002, вип. 12.2. С. 12-16.
18. Prabin Bhusal, Rajan Parajuli , Erin O. Sills What drives participation in community-based forest management? Insights from a global review.2025 Ambio <https://doi.org/10.1007/s13280-025-02278-7>
19. Routledge Handbook of Community Forestry. Edited by Janette Bulkan, John Palmer, Anne M. Larson, and Mary Hopley. 2022. 581 p.

Нормативно-правова

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р.[Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Офіц. джерело : сайт ВР України zakon.rada.gov.ua Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Офіц. джерело : сайт ВР України zakon.rada.gov.ua Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>